

Medisinens randsoner

Michael 2009;6:373–4.

Går det an å danse vals etter tangomusikk?

Prøv selv. Det går dårlig.

Å svinge seg i wienervalser når ballet åpnes eller å roe seg ned til Tennessee Waltz når lysene blunker til godnatt, går fortreffelig. Likeledes å se sin elskede dypt i øynene til en smektende tango. Men fordi vals og tango er danser med ulik innebygd rytme og logikk, er ikke musikken utbyttbar. Sammen blir det feil.

Medisin og andre helsefag har utviklet seg over lang tid med sin egen rytme og logikk, vedlikeholdt av fagtradisjoner og profesjonsinteresser. Samtidig har helseproblemene, samfunnets helsefremmende og helseskadelige faktorer og ikke minst folks holdninger og forventinger utviklet seg slik at de ikke lenger stemmer helt overens med den medisinske logikk. Redskap og oppgaver passer ikke sammen mer.

Mange nyere medisinske problemer, ofte de som har med levestett, samfunn og miljø å gjøre, er blitt slik at de befinner seg på siden av det medisin og helsevesen er innrettet på å befatte seg med. Legen snubler i trinnene ved forsøk på å svinge opp med dem. Men det samme gjør sosialkontorets folk, ingeniørene i kommunens tekniske etat eller for den saks skyld politikerne. Verken problemforståelse, faglig ballast, fagspråk eller handlingsmuligheter får skikkelig inngrep. Viktige forhold er rykket ut i randsonene. Problemene hører liksom ikke hjemme hos noen. Men de *er* der likevel.

I denne utgaven av *Michael* ønsker vi å rette oppmerksomheten mot randsoneproblematikken, spesielt hva angår medisinen – medisinens randsoner. En gyllen foranledning til å gjøre dette akkurat nå, er at professor Gunnar Tellnes ved Institutt for allmenn- og samfunnsmedisin ved Universitetet i Oslo fyller 60 år i 2009. Gjennom hele sin yrkeskarriere har Tellnes tatt for seg oppgaver i randsoner der logikk brytes, noe som ikke

alltid har vært like enkelt. Han er eksponent for et medisinsk helhetssyn der ulike verdigrunnlag ofte står mot hverandre, samtidig som han konkret og håndfast har bidratt til å knytte norsk offentlig helsearbeid nærmere til internasjonal samfunnsmedisin gjennom samarbeidet i European Association for Public Health (EUPHA). For artikkelforfatterne og redaktørene er denne *Michael*-utgaven således også en gratulasjon til Gunnar Tellnes.

Men den faglige hensikten er å stimulere diskusjonen om hvor medisinsens grenser går i relasjon til de problemene den skal rette seg mot, og om hvordan oppgaver i randsonene kan sikres forsvarlig håndtering, hvordan fag og felt skal kunne finne sammen i en felles rytme.

Øivind Larsen

Magne Nylenna